

Skutočne zdravá škola

Školské potravinové trhy

Metodický manuál

Autori:

Tím Skutečně zdravé školy v České republice.

**Skutečně
zdravá škola**

Slovenský preklad a spracovanie:

Petra Molnárová a tím Skutočne zdravej školy na Slovensku

www.skutocnezdravaskola.sk

Hlavný partner:

Odborný garant:

Slovenská asociácia pre výživu a prevenciu

Slovak association for nutrition and prevention

Inšpirácia pre pedagógov:

ako naplánovať a zrealizovať školské potravinové trhy.

Obsah

Úvod	4
Čo sú školské potravinové trhy	4
Časté otázky týkajúce sa školských potravinových trhov	5
Nadväznosť na učebný plán	7
Formát návodu	8
<hr/>	
Týždeň 1: Začíname	
1.1 Triedne aktivity	9
1.1A Pomôcky – Kartyčky s trhmi	11
1.1B Pomôcky – Krabíčka s vecami	12
1.1C Pomôcky – Prehľad o čerstvosti	13
1.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho	14
1.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu	14
<hr/>	
Týždeň 2: Plánovanie	
2.1 Triedne aktivity	15
2.1A Pomôcky – Kartyčky s fázami trhu	18
2.1B Pomôcky – Otázka k plánovaniu	20
2.1C Pomôcky – List nápadov	21
2.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho	22
2.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu	22
<hr/>	
Týždeň 3: Pestovanie	
3.1 Triedne aktivity	23
3.1A Pomôcky – Vytvorenie sady na sejbu semienok	25
3.1B Pomôcky – Pracovný list nákladov a ziskov	26
3.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho	27
3.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu	27
<hr/>	
Týždeň 4: Farmárčenie	
4.1 Triedne aktivity	28
4.1A Pomôcky – Kartyčky „Od vidiel až na vidličku“	30
4.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho	34
4.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu	34
<hr/>	
Týždeň 5: Propagácia	
5.1 Triedne aktivity	35
5.1A Pomôcky – Kvíz „Čo predávam?“	37
5.1B Pomôcky – Dôležité informácie	39
5.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho	40
5.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu	40
<hr/>	
Týždeň 6: Príprava	
6.1 Triedne aktivity	41
6.1A Pomôcky – Ukážky plagátov	43
6.1B Pomôcky – Návrh dotazníkov	44
6.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho	45
6.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu	45

Týždeň 7: Varenie

7.1	Triedne aktivity	46
7.1A	Pomôcky – Pestrofarebný kuskusový šalát	48
7.2	Zoznam úloh pre vyučujúceho	49
7.3	Na ceste k bronzovému hodnoteniu	49

Týždeň 8: Samotné podujatie

8.1	Aktivita – Školský trh!	51
8.1A	Pomôcky – Buďte pripravení	52
8.2	Zoznam úloh pre vyučujúceho	53
8.3	Na ceste k bronzovému hodnoteniu	53

Akú úroveň podpory Skutočne zdravá škola ponúka?	55
Návrh harmonogramu realizácie	56

Úvod

Školské potravinové trhy sú skutočné potravinové trhy, ktoré sa konajú v školských telocvičniach, spoločenských miestnostiach, na záhradách, alebo školských ihriskách a sú organizované Skutočne zdravými školami. Zamestnanci školy, žiaci a ich rodičia, ale aj široká verejnosť majú tak príležitosť prísť a kúpiť si čerstvé lokálne produkty.

Návod „Skutočne zdravá škola: Školské potravinové trhy a ako na ne“ je navrhnutý tak, aby učiteľom základných škôl poskytol široký výber podmanivých a poučných aktivít súvisiacich s tematikou jedla a farmárčenia. Návod sprostredkováva žiakom šancu ponoriť sa do vzrušujúceho 8-týždňového podnikateľského projektu, v ktorom sa budú učiť o jedle a farmárčení, a zároveň bude vašej škole pomáhať k naplňovaniu kritérií nutných pre udelenie bronzového hodnotenia Skutočne zdravej školy.

Čo sú školské potravinové trhy?

Školské potravinové trhy sú skutočné potravinové trhy, ktoré sa konajú v priestoroch škôl a sú organizované samotnou školou a jej žiakmi. Vítaní sú všetci členovia miestnej komunity, či už si chcú zakúpiť čerstvé lokálne produkty, alebo sa len potulovať medzi stánkami.

Organizovanie potravinového trhu je vzrušujúca púť, ktorá kombinuje atraktívne vzdelávacie aktivity v triede so samotným podujatím, navyše pomáha rozvíjať kritériá Skutočne zdravej školy a zároveň generuje žiakom drobný príjem. Celá cesta k realizácii potravinového trhu trvá dva až tri mesiace, čo znamená, že vaša škola môže získať bronzové hodnotenie v pomerne krátkom čase. Zavedenie potravinových trhov na školách sa ukázalo byť pútavým spôsobom, ako žiakom v rámci študijného plánu sprostredkovať situácie zo skutočného života, v ktorých sa museli ujať vedenia a majú možnosť prevziať zodpovednosť za svoje vlastné podnikanie.

Časté dotazy týkajúce sa školských potravinových trhov:

Chceme prevádzkovať trh. Čo musíme urobiť ako úplne prvý?

- Porozprávajte sa s kolegami a dohodnite sa na dni, v ktorom chcete trh organizovať. Akonáhle spravíte toto, môžete sa vrátiť o krok späť a začať plánovať cestu;
- Vhodný časový rámec pre celý projekt je asi osem týždňov. To vám poskytne dostatok času na spustenie projektu, nájdenie miestnych farmárov, propagáciu podujatia medzi rodičmi a miestnou komunitou, na vypestovanie a prípravu určitých výrobkov do vašich stánkov a zorganizovanie občerstvenia. Časovú os vo forme navrhnutého harmonogramu s príkladmi nájdete na konci návodu.

Ako môžeme do projektu zapojiť deti?

Školské potravinové trhy sú skutočnými podnikateľskými projektami, ktoré deťom umožnia dozvedieť sa niečo o jedle a farmárčení a zároveň rozvíjajú učebné osnovy novými, vzrušujúcimi spôsobmi. Deti si môžu zlepšovať svoje schopnosti rozmyšľaním nad nákladmi, váhami, množstve atď.. Navrhovanie plagátov a letáčikov na propagovanie podujatia zas môžu rozvinúť ich gramotnosť a výtvarné vlohy. Ďalšie príklady toho, ako môžu deti prevziať zodpovednosť za projekt sú dostupné ďalej, v tomto návode.

Ako máme takýto trh zlúčiť s požiadavkami, danými učebnými osnovami?

Myšlienky a aktivity, prezentované v návode, môžu byť flexibilne použité v súlade s vašimi súčasnými učebnými plánmi. Nebojte sa naše odporúčania prispôsobiť vášmu štýlu výuky a školskému vzdelávaciemu programu. Berte nami navrhovaný „osemtýždňový plán“ len ako rámec. Pokojne ho rozviňte a jednotlivé materiály použite v poradí, v ktorom vám najlepšie vyhovuje. Vaše deti poznáte najlepšie vy sami, takže to, akým spôsobom sa učenia chopíte, záleží len na vás a na tom, čo je pre vás najpohodlnejšie.

Aká je najlepšia doba na usporiadanie trhu?

Väčšina škôl usporadúva svoje trhy v priebehu niekoľkých hodín po skončení vyučovania, napríklad medzi 14:30 a 16:30, alebo od 15:00 do 17:00. Výhodou takéhoto načasovania sú zaručení zákazníci v podobe rodičov, ktorí prichádzajú vyzdvihnúť svoje deti.

Môžeme spojiť trh s iným školským podujatím?

Pokiaľ si myslíte, že to bude fungovať, chodte do toho. Niektoré školy organizujú trhy spoločne so sobotnými slávnosťami, alebo jarmokmi. Iné školy sa spojili s vianočným koncertom. Výhodou organizovania takýchto podujatí v jeden deň je ten, že môžete profitovať zo zaručeného prílivu zákazníkov. Ak sa rozhodnete zlúčiť trh s nejakou ďalšou akciou, je dôležité, aby si potravinový trh udržal svoju integritu. Umiestnenie farmárov do rovnakých priestorov s inou školskou slávnosťou môže celkový dojem z potravinového trhu rozdrobiť. Určite sa teda snažte umiestniť predajné stánky do jedného priestoru a tento jednotne propagujte.

Aké typy predajcov potravín by sme mali pozvať?

Školy si pozývajú celý rad predajcov v závislosti na tom, kto v danej lokalite pôsobí. Môžete vziať do úvahy napríklad miestnych pekárov, mäsiarov, zeleninárov, výrobcov syrov, včelárov, či výrobcov marmelád. Pozvať môžete aj farmárov, ktorí ponúknu svoju čerstvú produkciu. Žiadne pevné pravidlá nie sú stanovené, avšak odporúčame mať na mieste vždy len jedného predajcu z každého typu produktu.

Koľko predajcov by sme mali pozvať?

Opäť platí, že neexistujú žiadne pevné pravidlá. Možno chcete so svojim prvým trhom začať zľahka a pozvať iba dvoch, či troch predajcov. Pokiaľ pridáte ďalšie stánky ponúkajúce občerstvenie, alebo výrobky žiakov, je to úplne v poriadku. Aj tak môže vyzeráť váš prvý trh. Iné školy už môžu disponovať dobrým napojením na sieť miestnych výrobcov a pozývať si aj desať alebo aj dvadsať rôznych predajcov. Robte to, čo si myslíte, že je pre vašu školu správne a je vo vašich silách.

Mám predajcom účtovať poplatok za to, že môžu mať na podujatí svoj stánok?

Školy nemôžu mať žiadne príjmy mimo vlastný rozpočet. Odporúčame preto, aby drobný poplatok od výrobcov vyberalo združenie rodičov pri škole. Trhovníci, ktorí navštevujú podobné podujatia, zaplatia obvykle tento poplatok radi, pretože viac ako čokoľvek iné v ňom vidia podporu pre školu. Zapojte deti do vyberania peňazí od predajcov, môžu si tak precvičovať niektoré zo svojich schopností.

Zdroj príjmov pre školu

Školský potravinový trh môže byť aj určitým drobným zdrojom príjmov pre školu. Vzhľadom na to, že škola nesmie mať iný príjem než z rozpočtu, môže sa o „komerčné“ aktivity starať napríklad združenie rodičov pri škole. Získané prostriedky môžu byť použité na nákup semien, alebo sadeníc do krúžku záhradkárstva, záhradného náradia, alebo vybavenie do tréningovej kuchynky. Peniaze môžu byť generované ako prenájmom stánkov, tak aj predajom výrobkov, ktoré vyrobili žiaci. Časť príjmov môže plynúť aj z predaja občerstvenia.

Čo môžeme vypestovať / vytvoriť a následne to predávať v jednotlivých ročných obdobiach?

Rôzne ročné obdobia ponúkajú na predaj rôzne typy produktov. Počas jarneho trhu zväzťe predaj sadeníc paradajok, hrášku, či fazuliek – v podstate čohokoľvek, čo môžete v prípade potreby vypestovať na okennom parapete v škole. Pokiaľ si svoj trh naplánujete s väčším predstihom, môžete napríklad zasadiť aj cibulky narcisov a predávať ich v kvetináčoch ako darček, napríklad na Deň Matiek. Behom letných mesiacov zas môžete zberať plody svojej práce – pestovanie listového šalátu či bylín nie je nič náročné. Možno by vám ostal aj nejaký hrášok, ktorý ste zasiali na jar. Na jeseň môžete podávať napríklad tekvicovú polievku, alebo fazule, ktoré vám vyrástli počas leta. Rovnako môžete ponúkať napríklad aj samotné tekvice rôznych druhov. Ponúkať môžete aj sadu na výsev semienok (viď. strana 23 tejto brožúrky), „jedlé“ debničky s nasadenými bylinkami, vtáacie búdky, hmyzie domčeky, bylinkové oleje, čatní, marmelády a zákusky.

Nadväznosť na učebné plány

Týždeň	Aktivita	Cieľ	Slovenský jazyk		Matematika																						
			Čítanie	Písanie	Porozumenie a vyjadrovanie	Aplikácia matematiky	Sčítavanie a porozumenie číslam	Znalosť a použitie číselných hodnôt	Počty / čísla	Porozumenie tvarom	Meranie	Práca s dátami	Prírodopis	Pracovné vyučovanie /dielelničky a pod.	Výtvarná výchova	Dejepis	Zemepis	Informatika	Občianska výchova	Telesná výchova	Náboženstvo						
1	Čo je potravinový trh?	Porozumieť tomu, čo je to potravinový trh	•	•	•																						
	Prehľad o čerstvosti	Pochopiť rozdiely medzi výrazmi "čerstvý" a "spracovaný"	•	•	•																						
2	Aký je plán?	Identifikovať hlavné kroky vedúce k školskému potravinovému trhu	•	•	•																						
	Deň D		•	•	•	•				•																	
3	Sada na výsadbu semienok	Pripraviť vypestované produkty k predaju na školskom potravin. trhu	•	•	•	•																					
	Náklady a zisky	Využiť rôznorodé schopnosti k riešeniu problémov z bežného života				•	•			•																	
4	Z poľa až na vidličku	Porozumieť príbehu potravinárskej výroby, od sejby semienok, cez zber úrody, spracovanie, logistiku, varenie až k samotnej konzumácii	•		•																						
	Pozvite svojich predajcov	Identifikovať miestnych producentov potravín, ktorých by ste mohli pozvať na váš trh			•	•																					
5	Čo sa nedá prehliadnuť	Vytvoriť pútavú reklamu a promo pre váš trh	•	•	•																						
	Popíš a predveď	Použiť kreativitu k riešeniu skutočných životných situácií	•	•	•																						
6	Budme kreatívni	Navrhnuť a vyrobiť plagát alebo leták upozorňujúci na školské potravin. trhy	•	•	•																						
	Návrh dotazníkov	Vytvoriť efektívny dotazník pre návštevníkov trhu	•	•	•	•																					
7	Podme variť	Vyrobiť potraviny k ponuke na potravinovom trhu	•	•	•	•																					
	Kniha receptov	Vytvoriť knihu (tradičných miestnych) receptov, ktorá by mohla byť ponúkaná aj na potravinovom trhu			•																						
8	Školský potravinový trh	Usporiadať pohodový a úspešný trh	•	•	•	•																					

Formát návodu

Projekt Školské potravinové trhy je navrhnutý tak, aby mohol byť uskutočniteľný v priebehu ôsmich týždňov. Pre každý z týchto ôsmich týždňov nájdete nasledovné podkapitoly:

- Aktivity triedy, ktoré súvisia s témou týždňa. Aj keď je súčasťou každej aktivity návod, čo robiť, nebojte sa mu prispôbiť tak, aby čo najlepšie vyhovovala vám a vašim žiakom.
- Pomôcky, ktoré zahŕňajú pracovné listy k aktivitám a ďalšie podporné materiály.
- Zoznam úloh pre učiteľa, identifikujúce kľúčové kroky na ceste ku dňu konania trhu.
- Na ceste k bronzovému hodnoteniu – tabuľka zdôrazňujúca relevantné kritériá, potrebné pre udelenie bronzového hodnotenia Skutočne zdravej školy, ktoré môžu byť splnené súčasne s prácou spojenou s prípravou trhu. Súčasťou sú aj príklady, ako môžete oboje spojiť.

Týždeň 1

Začíname

1.1 Triedne aktivity

Úvod

Prvý týždeň je začiatkom vašej cesty k školskému trhu. Teraz je správny čas predstaviť žiakom celý koncept potravinových trhov a oboznámiť ich s tým, ako bude prebiehať ten váš.

Cieľ

- Porozumieť tomu, čo je potravinový trh.
- Pochopiť rozdiely medzi termínmi „čerstvý“ a „spracovaný“.

Odporúčanie pre dosiahnutie úspechu

- Vytvorte zoznam produktov, ktoré sú predávané na potravinárskych trhoch.
- Popíšte rozdiely medzi supermarketom a potravinovým trhom.
- Vysvetlite ako sa spracovaná potravina odlišuje od čerstvej potraviny.

Pomôcky

- 1.1A – Karty s trhmi (strana 11)
- 1.1B – Krabica s vecami (strana 12)
- 1.1C – Prehľad o čerstvosti (strana 13)

Čo je potravinový trh?

Vysvetlite, že škola bude organizovať svoj vlastný potravinový trh a že samé deti budú zodpovedné za jeho plánovanie a prevádzku. Predtým však musíte vysvetliť, čo vlastne taký potravinový trh je a ako sa líši od bežného supermarketu.

Vytlačte a vystrihnite si Karty s trhmi (1.1A). Vyberte dve lavice a umiestnite jednu kartu na každú lavicu.

Vyzvite žiakov, aby si vybrali jednu položku z vašej krabice s vecami (1.1B). Opýtajte sa ich, či by danú vec našli v supermarkete, alebo na potravinovom trhu. Nechajte svojich žiakov umiestniť danú vec na príslušnú lavicu. Prediskutujte so žiakmi, prečo boli jednotlivé položky umiestnené práve tam, kde boli umiestnené. Vysvetlite im, že účelom potravinových trhov je umožniť farmárom predávať čerstvé produkty vypestované na miestnych farmách. Nechajte svojich žiakov povedať, aké položky sú predávané na potravinovom trhu. Možno by mohli jednotlivé veci aj namaľovať a popísať vo svojich pracovných zošitoch, prípadne na plagát, ktorý by potom mohol byť vystavený v deň konania trhu.

Položky v krabici môžu byť prispôbolené tak, aby tematicky zapadli do historického či sezónneho konceptu trhu.

Prehľad čerstvosti

Možno budete chcieť premýšľať o typoch a mieste pôvodu potravín, o ktorých sa diskutovalo. Preberte rozdiely medzi „čerstvou“ a „spracovanou“ potravinou. Porovnávajte produkty, ako napríklad plechovka fazule a čerstvá zelenina, hovorte s deťmi o prísadách, ktoré sa nachádzajú v spracovaných potravinách.

Rozdeľte deti do malých skupiniek. Dajte každej skupine jednu položku z Krabice s vecami (bude potrebné si ju pred samotnou hodinou pripraviť). Nechajte všetky deti, aby namaľovali svoju vec do stredného rámčeka Prehľadu čerstvosti (1.1C). Skupinky potom budú diskutovať a odpovedať na uvedené otázky. Vyzvite deti, aby sa pozreli aj na etikety, že by im to mohlo pomôcť. Akonáhle budú hotoví, každá skupina povie ostatným spolužiakom o svojej vlastnej potravine.

Supermarket

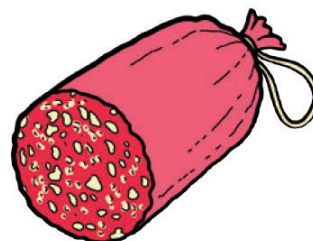
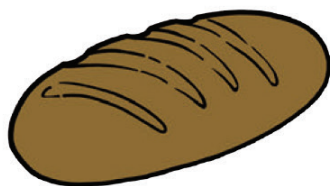
V supermarkete
predávame:

Potravinový trh

Na potravinovom trhu
predávame:

1.1B Pomôcky – Krabička s vecami

Pripravte si túto pomôcku vopred. Vaša krabička by mala obsahovať výber položiek, ktoré je možné kúpiť ako v supermarkete, tak aj na potravinovom trhu. Môžete zahrnúť veci ako napríklad:

1.1C Pomôcky – Prehľad o čerstvosti

Otázky na samostatných kartičkách

Ako moc čerstvý/-á som?

Ako ďaleko som cestoval /-a?

Namaľuj ma. Ako sa volám?

Z čoho som vyrobený /-á?

Som zdravý /-á?

1.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Poznačte dátum konania trhu do školského diára.
- Stretnite sa pri príležitosti spustenia projektu s rôznymi skupinami žiakov (napríklad so školským parlamentom alebo eko-klubom).
- Usporiadajte stretnutie so zamestnancami školy a zástupcami rodičov a vysvetlite im projekt.

1.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B1 Na našej škole funguje akčná skupina pre zdravé stravovanie, ktorá preskúmala kultúru stravovania v škole a dohodla sa na ďalších krokoch.

Navrhovaný postup

Zorganizujte stretnutie vašej akčnej skupiny pre zdravé stravovanie, školského parlamentu či ekoklubu na začiatku projektu a zvažte, aká je kultúra stravovania na vašej škole. Predstavte koncept školského potravinového trhu a prediskutujte, ako by jeho prevádzka mohla zlepšiť kultúru stravovania zvýšením povedomia o čerstvých a lokálne vyrábaných potravinách. Jedným z bodov programu by mohlo byť pozvanie dodávateľa surovín do vašej školskej jedálne. Ponúknite mu možnosť prezentovať sa na jednom zo stánkov a ukázať všetky pozitíva, ktoré prinášajú spoločne so školskými obedmi.

Týždeň 2

Plánovanie

2.1 Triedne aktivity

Úvod

V druhom týždni by ste mali začať plánovať hlavnú fázu príprav nutných k uskutočneniu trhu. Vymyslíte, čo by ste mohli vytvoriť, vypestovať a uvariť. Zároveň by bolo vhodné vytvoriť harmonogram všetkých činností.

Cieľ

- Identifikovať hlavné kroky, vedúce ku školskému potravinovému trhu.

Odporúčania pre dosiahnutie úspechu

- Vytvorte zoznam vecí, ktoré by ste mohli pre váš trh vypestovať a navariť.
- Vytvorte harmonogram upresňujúci hlavné kroky, vedúce k uskutočneniu trhov.

Pomôcky

- 2.1A – Kartičky s fázami trhu (strana 18-19)
- 2.1B – Plánovacie otázky (strana 20)
- 2.1C – List nápadov (strana 21)

Aký je plán?

Najprv deťom vysvetlite, že uskutočneniu trhu bude predchádzať niekoľko dielčích fáz. Tými fázami sú: **pestovanie**, **farmárčenie**, **varenie**, **propagácia** a **príprava**. Zdôraznite, že na trhu budú aj veci, ktoré deti sami vypestujú a uvaria. Rovnako bude potrebné pozvať miestnych farmárov a výrobcov, naplánovať rôzne aktivity a udalosť náležite propagovať.

Vytlačte a vystrihnite si Kartičky s fázami trhu (2.1A.). Nalepte karty na stenu so „Začiatkom projektu“ na jednom konci a s „Dňom konania trhu“ na druhom konci. Spoločne s triedou rozhodnite, kam by umiestnili kartičky na časovej osi. Povedzte si príklad, že všetko okolo pestovania musí prísť pred varením, pretože rastliny potrebujú čas, aby mohli vyrásť. Varenie by sa malo uskutočniť tesne pred samotným trhom, aby boli produkty čerstvé a pod..

Uistite sa, že kartičky budú v nasledovnom poradí: **Začiatok projektu / Pestovanie / Vyhľadávanie farmárov / Propagácia / Príprava / Varenie / Deň konania trhu**.

Pokiaľ to je potrebné, rozdeľte triedu na menšie skupiny. Dajte každej skupine sadu *Plánovacích otázok* (2.1B). Nechajte jednotlivé skupiny aby si prešli dané otázky samostatne. Možno by bolo vhodné nastaviť pre každú otázku nejaký časový limit. Vyzvete jednotlivé skupiny, aby napísali svoje nápady na *List nápadov* (2.1C). Poskytnite jednotlivým skupinám spätnú väzbu a najlepšie nápady zaznamenajte. Nechajte žiakov, aby vytvorili plagát s časovou osou činností, ktoré plánujú v priebehu príprav na trh vykonať. Prineste nejaké staré časopisy a obrázky na výzdobu. Možno budete chcieť so svojimi žiakmi vytvoriť mapu, ktorá bude ukazovať, kde presne sa nachádzajú lokálni výrobcovia. To by sa dalo vhodne spojiť s učivom zemepisu a s diskusiou o lokálnej potravinárskej výrobe.

Deň D

Mať vlastnú súťaž v štýle televíznej reality show „Deň D“ je výborný spôsob, ako sústrediť pozornosť žiakov na vytvorenie výrobkov, určených na predaj na potravinovom trhu. Deň konania trhu im poskytuje pevný časový rámec pre zhotovenie predajných výrobkov a súťaž rozvíja ich kreatívne myslenie, schopnosť rozhodovania, tímovú prácu a schopnosť prepočítavať produkčné náklady a zisky.

S pomocou *Listu nápadov (2.1C)* diskutujte v rámci triedy, ktoré z výrobkov sú žiaci schopní pre trh sami vyrobiť – kvetináče s bylinkami, alebo s cibulkami kvetín, boxy na výsev semienok, zákusky, sušienky, vtáčie búdky, hmyzie domčeky atď. Možno sa budete chcieť zamerať na nejaké špecifické činnosti, ako je pestovanie, varenie či ručná práca.

Rozdeľte svojich žiakov na tímy. Hneď ako sa rozhodnú, čo chcú sami vyrobiť, každý tím bude musieť:

- Rozhodnúť, koľko budú schopní takýchto výrobkov vytvoriť a koľko ich bude vhodné urobiť – koľko zákazníkov budú môcť na trhu očakávať? Koľko času zaberie vytvorenie jedného kusu, desiatich kusov, alebo päťdesiat kusov daného produktu? Ktoré z potrebných zdrojov už máme v tejto chvíli po ruke?
- Rozhodnúť, ktoré suroviny potrebujú kúpiť a ktoré majú zdarma k dispozícii (napríklad dostatok kvetináčov v školskej dielni, ktoré by mohli použiť pre vytvorenie boxov na výsev semienok)*
- Preskúmať, kde by mohli potrebné suroviny nakúpiť a spočítať, koľko bude stáť vytvorenie jedného výrobku.

Pokúste sa presvedčiť riaditeľa školy o nutnosti poskytnutia peňazí na zakúpenie potrebných surovín. Mohli by ste zapojiť aj vedúcich školských jedální, pretože aktivita sama o sebe pomáha škole k získaniu bronzového hodnotenia. Poradte svojim žiakom, na čo si majú dávať pozor – napríklad dobrá tímová spolupráca, bezchybné prepočítanie nákladov, realistické odhady toho, koľko produktov môžu v skutočnosti vytvoriť a predať, či aká je ich životnosť. Budú si potrebovať spočítať aj to, koľko výrobkov musia predať, aby sa im zaplatili náklady, mohli splatiť pôžičku a prípadne vytvoriť aj zisk (do školskej pokladne!) **

Poskytnite skupinkám dostatok času k výrobe a označeniu predajných predmetov na základe ich prepočtov.

* Možno si budete priať pridať nejaké neobvyklé obmedzenia, ako napríklad podmienku, že všetky nakúpené materiály musia byť z udržateľných zdrojov, ktorými sú napríklad drevo s visačkou FSC (na výrobu vtáčích búdok), alebo kde to je možné, musia byť recyklované, či upravené z miestnych, sezónnych surovín.

** Asi by bolo vhodné nastaviť limit, o akú sumu peňazí sa môžu vaši žiaci usilovať.

2.1A Pomôcky – Karty s fázami trhu

Začiatok projektu

Deň konania trhu

Pestovanie

**Vyhľadávanie
farmárov**

Varenie

Propagácia

Príprava

2.1B Pomôcky – Plánovacie otázky

Pestovanie

Čo by sme mohli pre náš trh vypestovať?

Farmárčenie

Koho by sme mohli na náš trh pozvať?

Varenie

Čo by sme mohli na náš trh uvariť?

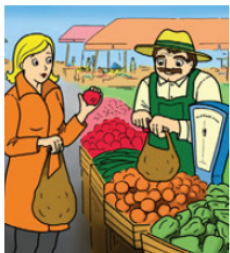
Propagácia

Ako by sme mohli náš trh propagovať?

Príprava

Čo všetko bude potrebné pred našim trhom urobiť?

2.1C Pomôcky – List nápadov

Náš školský potravinový trh

Meno:

Čo by sme mohli pre náš trh vypestovať?

Koho by sme mohli na náš trh pozvať?

Čo by sme mohli na náš trh uvariť?

Ako by sme mohli náš trh propagovať?

Čo všetko bude potrebné pred našim trhom urobiť?

2.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Zamyslite sa nad témou trhu (Veľká Noc, Dožinky – oslava úrody) a pracujte so svojimi žiakmi na naplánovaní toho, čo môžu vypestovať, či uvariť a predávať vo svojich stánkoch.
- Priradte jednotlivým žiakom úlohy (manažér trhu, marketingový tím, účtovník).
- Zamyslite sa nad pôdorysom priestorov, do ktorých chcete umiestniť výrobcov a občerstvenie. Koľko sa ich zmestí do haly / na ihrisko a kde môžu zaparkovať?
- Zapojte aj ďalších zamestnancov školy (kuchárov, vedúceho jedálne, vedenie školy), či už v rámci schôdzok, alebo triednych aktivít.

2.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B1 Na našej škole funguje akčná skupina pre zdravé stravovanie, ktorá preskúmala kultúru stravovania v škole a dohodla sa na ďalších krokoch.

Navrhovaný postup

Stretnite sa opäť s vašou akčnou skupinou, so zástupcami školského parlamentu či ekoklubom a odsúhlaste si zoznam naplánovaných činností súvisiacich s organizáciou trhu a zoznam delegovaných úloh (napríklad marketing, pestovanie atď.)

Bronzové kritérium

B6 Naš pedagogický dohľad podporuje pokojný a pozitívny priebeh obeda.

Navrhovaný postup

Pedagogický dohľad v jedálni hrá dôležitú úlohu v správnom vychutnaní si školského obeda. Zahrňte ho do plánovacieho procesu a pozvite ho, aby pomohol v deň konania trhu s občerstvením. Pozvite pracovníkov tento týždeň na vaše plánovacie aktivity a uistite sa, že si uvedomujú, prečo sa snažíte dosiahnuť bronzové hodnotenie. Vystavte plagát, ktorý deti tento týždeň vyrobili v deň konania trhu.

Týždeň 3

Pestovanie

3.1 Triedne aktivity

Úvod

V treťom týždni by ste sa mali zamyslieť nad tým, čo budete chcieť pre váš trh vypestovať. Začnite s niečím rýchlym a jednoduchým, napríklad bylinkami či zelenými výhonkami. Môžete vytvoriť aj boxy na výsev semienok a ponúkať ich na trhu v jednom zo stánkov.

Cieľ

- Pripraviť vypestované produkty do ponuky na školskom trhu.
- Využiť množstvo schopností riešiť problémy zo skutočného života.

Odporúčanie pre dosiahnutie úspechu

- Vytvorte si zoznam jednotlivých komponentov nutných k vytvoreniu boxu na výsev semienok.
- Popíšte postup pre vytvorenie boxu.
- Určite, aký zisk môže byť vygenerovaný predaním jedného takeého boxu.

Pomôcky

- 3.1A – Vytvorenie boxu na výsev semienok (strana 25)
- 3.1B – Pracovný list s nákladmi a ziskami (strana 26)

Box na výsev semienok šalátu

Vysvetlite, že budete vytvárať boxy na výsev semienok, určený do ponuky na školskom trhu. Prejdite si spoločne všetky diely, potrebné k vytvoreniu jedného takeého boxu. Umiestnite každú jednotlivú súčasť budúcej sady na samostatný stôl – vytvoríte tak svoju vlastnú výrobnú linku. Na „kompostový stôl“ položte celé vrece s kompostom. Ten bude treba rozdeliť do menších vreciek, pre každý box jedno. To isté urobte aj s vreckom semienok šalátu. Šalát môžete samozrejme nahradiť aj inou vhodnou rastlinou, napríklad žeruchou, horčicou, alebo pažitkou.

Dajte každému žiakovi / skupinke kópiu návodu „*Vytvorenie boxu na výsev semienok*“ (3.1A). Nechajte ich, aby si prešli jednotlivé kroky k vytvoreniu boxu. Upozornite deti na to, aby si poznačili každú hrst kompostu aj štipku semienok, ktorú si zoberú z kôpok. Bude to dôležité, keď si budete chcieť spočítať náklady na jednotlivé komponenty i celé boxy.

Dajte každému žiakovi / skupinke úlohu, aby jeden svoj box sami použili k vypestovaniu výhonkov šalátu. Použite drievka od nanukov a ceruzku na označenie a zaznamenanie dátumu každého výsevu. Tú si načasujte tak, aby boli výhonky šalátu pripravené k použitiu na vašom trhu. Výhonky šalátu môžete vypestovať v použitých téglíkoch od jogurtu. Alebo si vezmite škrupinky z vajícok, ozdobte ich „veselými tváričkami“ a ponúkajte na svojom trhu šalátové hlavy!

Náklady a zisky

Až budete mať boxy hotové, môžete si poznačiť náklady na zabezpečenie jednotlivých súčastí a zistiť tak celkové náklady na jeden box. Zamyslite sa nad tým, koľko by ste z predaja boxov mohli zarobiť. Pomôžte žiakom vyplniť „*Pracovné listy s nákladmi a ziskami*“ (3.1B).

3.1A Pomôcky – Vytvorenie boxu na výsev semienok

K vytvoreniu jedného boxu na výsev semienok budete potrebovať nasledovné súčasti:

- 1 x jednorazová plastová krabička
- 1 x stredne veľké igelitové uzavierateľné vrecúško
- 1 x malé igelitové uzavierateľné vrecúško
- 1 x hrst kompostu
- 1 x štipka semienok šalátu
- 1 x drienko od nanuku
- 1 x malá ceruzka
- 1 x manuál pre výsev semienok

Dajte odmerané množstvo kompostu do stredne veľkého igelitového uzatvárateľného vrecúška. Dajte odmerané množstvo semienok šalátu do malého igelitového vrecúška. Obe vrecúška vložte spoločne s ďalšími dielmi do plastovej krabičky. Skopírujte manuál pre výsev semienok (viď. dole) a prilepte ho na viečko krabičky.

Manuál pre výsev semienok

Opatrne urobte diery do platovej krabičky, alebo použite nejakú staršiu plastovú dózu s dierami. Väčšinu kompostu vložte do krabičky. Trochu si ešte nechajte na neskôr. Rozhádzte semienka na kompost a zľahka ich do neho zatlačte. Posypte semienka zbytkom kompostu. Krabičku umiestnite na slnečný okenný parapet a semienka jemne pokropte vodou. Semienka by mali vyklíčiť behom 3-7 dní. Uistite sa, že pôda je stále vlhká a v prípade potreby ju zalievajte. Zelené výhonky môžete zberať vo chvíli, kedy sa otvoria prvá naozajstné lístky (asi 7 – 14 dní) tak, že ich nožnicami odstrihnete tesne nad pôdou. Skúste si dať tieto chutné zelené výhonky do svojho šalátu, alebo sedviča.

3.1B Pomôcky – Pracovný list s nákladmi a ziskami

Koľko stálo celé vrece kompostu?	A
Koľko vreciek kompostu sme z jedného vreca urobili?	B
Koľko stálo jedno vreco kompostu do boxu na výsev semienok? (C = A / B)	C
Koľko stálo celé vrece semienok?	D
Koľko vrecúšok so semienkami sme spravili z jedného vreca?	E
Koľko stálo vrecúško semienok do jedného boxu na výsev semienok? (F = D / E)	F
Koľko stálo malé igelitové uzatvárateľné vrecúško?	G
Koľko stálo stredné igelitové uzatvárateľné vrecúško?	H
Koľko stálo nanukové drievko?	I
Koľko stála ceruzka?	J
Koľko stálo vytvorenie jedného boxu na výsev semienok? (K = C + F + G + H + I + J)	K
Za koľko peňazí by sme chceli jeden box predávať?	L
Koľko by sme na jednom boxe zarobili peňazí? (M = L - K)	M

3.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Začnite pestovať rastliny v školskej záhrade / v krabičkách na okne, aby ste mali rastlinky pripravené na váš trh.
- Zvážte, koľko času potrebujú vaše rastliny na vykličenie a uistite sa, že budú v deň konania trhu pripravené na zber.
- Založte miesto pre kompost, kde budete môcť recyklovať všetok organický odpad.

3.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B20 Učinili sme kroky, vedúce k vytvoreniu školskej zeleninovej záhrady a pracujeme na začlenení aktivít v záhrade do školského vzdelávacieho programu.

Navrhovaný postup

Plodiny vypestované v školskej záhrade môžu byť využité aj pri varení pre účely školského trhu. Môžete mať napríklad aj predajný stánok ponúkajúci rastlinky paradajok, vypestovaných v školskom skleníku. A nemajte pocit, že ste zošňurovaní ročným obdobím – veľa škôl vypestovalo výhonky šalátov len pár týždňov pred konaním trhu.

Založte na voľnom kúsku pôdy malý kompost na akékoľvek zbytky jedla, alebo odpad zo záhrady. Pestovanie môže súvisieť s radou predmetov, ktoré sú súčasťou učebných osnov. Prepočítavanie nákladov, oceňovanie a plánovanie výsevu môžete spojiť s učivom matematiky. Kompostovanie je taktiež možné prepojiť s celým množstvom prírodovedeckých tém.

Týždeň 4

Farmárčenie

4.1 Triedne aktivity

Úvod

Vo štvrtom týždni by ste sa mali spoločne zamyslieť nad tým, ako cestu musí absolvovať jedlo, kým sa dostane na trh a na naše jedálenské stoly. Núka sa tu možnosť návštevy potravinového trhu vo vašom meste alebo farmy a pozvanie farmárov k účasti na vašom školskom potravinovom trhu.

Cieľ

- Porozumieť príbehu poľnohospodárskej a potravinárskej výroby od siatia semienok, cez zber úrody, spracovanie, varenie až ku samotnej konzumácii.
- Identifikovať miestnych výrobcov potravín, ktorých by ste mohli pozvať na váš trh.

Odporúčania pre dosiahnutie úspechu

- Nechajte žiakov vybrať produkčný (hodnotový) reťazec niektorej potraviny (napríklad jogurt, chlieb, alebo paštéta).
- Nechajte žiakov popísať celý proces výroby vybranej potraviny z poľa až na jedáľenský stôl.
- Vytvorte zoznam niektorých miestnych výrobcov potravín.

Pomôcky

- 4.1A – Kartičky „Od vidlí až na vidličku“ (strana 30-33)

Od vidlí až na vidličku

Predstavte svojej triede aktivitu s názvom „Od vidiel až na vidličku“. Opýtajte sa detí, čo si myslia, že by to mohlo znamenať a o čom si myslia, že sa dnes budú učiť. Táto úloha donúti deti sa zamyslieť nad tým, odkiaľ jedlo pochádza a aké typy produktov by mohli byť na trhu predávané.

Žiaci budú v skupinkách študovať príbehy jednotlivých potravín. Prečítajú si text na jednotlivých kartičkách a potom ich dajú do správneho poradia. Pokiaľ chcete, môžete vytvoriť rozšírenú verziu tak, že žiakom poskytnete ďalšie, dodatočné kartičky.

Každá skupinka bude následne prezentovať príbeh ich potraviny pred zvyškom triedy. Buď môžu jednoducho prečítať text na jednotlivých kartičkách alebo môžu vytvoriť postavy, napríklad farmára, vodiča, alebo aj mrkvu a zahrať krátke divadlo. Predvádzaním príbehu jedla deti viacej zapojíte a lepšie si všetko zapamätajú. Keď skončíte, diskutujte s deťmi o tom, či poznajú nejakých farmárov, alebo výrobcov potravín blízko školy, ktorých by mohli pozvať na školský potravinový trh. Ich pôsobisko môžete označiť pomocou špendlíku, či už na klasickej mape, alebo v počítači.

Pozvite si predajcov

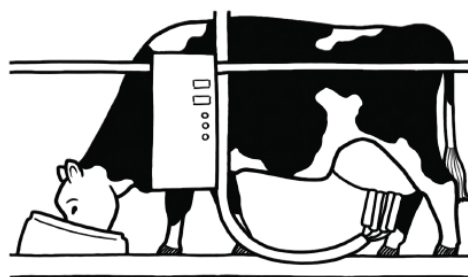
Nemusel by byť zlý nápad vziať malú skupinku žiakov na miestny potravinový trh. Bola by to pre nich príležitosť vidieť skutočný trh v akcii, porozprávať sa s miestnymi výrobcami a pozvať ich na ich vlastný školský potravinový trh. Vytvorte list, ktorým by mohla trieda pozvať na trh vybraných výrobcov. Môžete osloviť akýchkoľvek miestnych výrobcov už vopred a spýtať sa ich, či by im deti, v dohodnutom čase, mohli zavolať s pozvánkou na trh.

4.1A Pomôcky – Kartičky „Od vidlí až na vidličku“

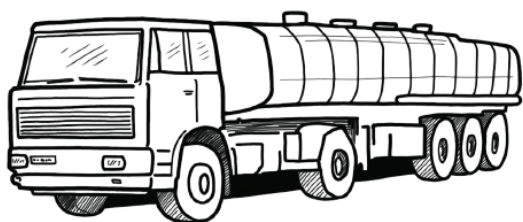
Dojná krava

Okolo veku 3 rokov sú kravy pomerne dospelé, takže sú pripravené mať teľatka a produkovať mlieko. Kravy majú štyri žalúdky. Časť trávy, ktorú zožerú, sa spoločne s vodou, ktorú vypijú, premení na mlieko.

Čas dojenia

Kravy sa doja dvakrát denne. Zatiaľ čo dostávajú nažrat, na ich vemená je nasadené dojacie zariadenie. Dojacie zariadenie z nich vysáva mlieko, ktoré následne prúdi do chladenej nádrže. Samotný proces dojenia trvá menej ako 10 minút.

Preprava

Potom je mlieko z farmy prevezené do mliekarene v špeciálnych izolovaných cisternách na mlieko, aby si zachovalo svoju teplotu a čerstvosť. V mliekarni sa potom zahrieva, aby boli zabitú všetky baktérie. Tento proces sa nazýva pasterizácia.

Krabica mlieka

Mlieko má mnoho využití. Jednak sa dá piť, či už samotné alebo pridaním do teplých nápojov ako čaj alebo káva. Je zároveň prísadou do mnohých receptov a používa sa k výrobe syra či zmrzliny. V tomto príbehu jedla bude mlieko použité na výrobu jogurtu.

Mliekáreň

Aby mohol byť vyrobený z mlieka jogurt, musí byť do mlieka pridaná priateľská baktéria. Baktéria reaguje s mliekom a vytvára sa jogurt. Niektorý jogurt sa necháva biely, do iného sa pridáva ovocie. Obľúbenou príchutou je jahoda.

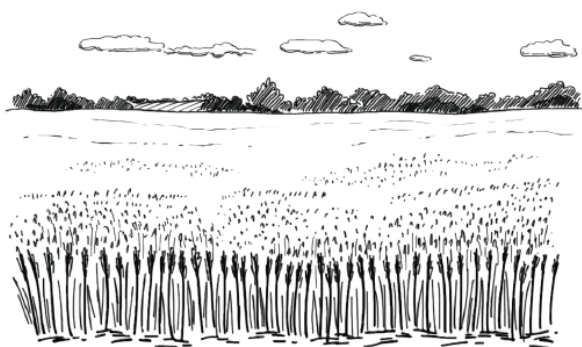
Kompletný téglík jogurtu

Jogurt je dobrým zdrojom vápnika a bielkovín, čo z neho robí zdravú a zároveň chutnú desiatu, vhodnú na ktorúkoľvek dennú dobu.

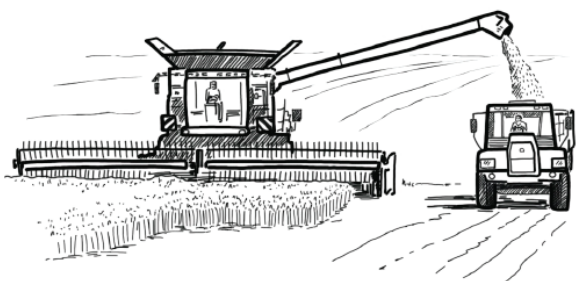
Semienka

Farmári pripravujú pôdu pre semienka orbou, aby rozdrobili všetky hrudy hliny. U nás sa väčšina pšenice seje na jeseň. Semienko vyklíči a rastúci výhonok rozvinie zelené lístky.

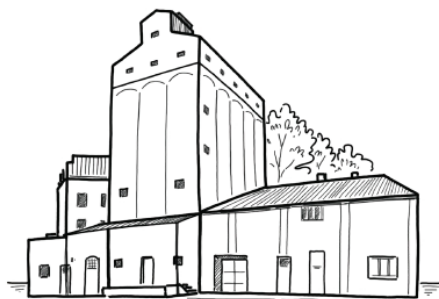
Pšeničné pole

Pšenica je druh trávinatej rastliny (traviny) a kým dozreje má zelenú farbu. Počas teplých letných mesiacov dozrieva na vrchu stebľa zrno a vytvára tak do zlata sfarbenú úrodu.

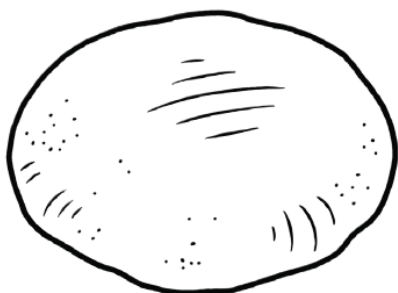
Zber úrody

Pšenica sa obvykle zberá v júli a v auguste za použitia kombajnov.

Mlyn

Pšenica, ktorá má byť použitá na výrobu chleba, musí byť odvezená do mlyna, kde je zomletá na múku. Celozrnná múka sa vyrába z celého zrna. V prípade bielej múky sú odstránené vonkajšie šupy.

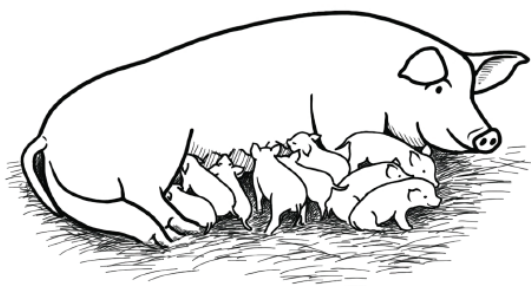
Cesto

V pekárni sa cesto na chlieb vyrába z múky, kvasníc, vody, soli a trošku tuku. Cesto sa vymiesi a nechá odpočinúť. Kvasnice pomáhajú cestu vykysnúť.

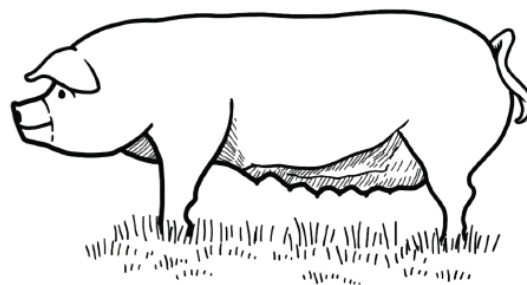
Upečený chlieb

Chlieb sa pečie v peci pri veľmi vysokej teplote, čo zničí kvasnice a cesto prestane pracovať. Chlieb je skvelým zdrojom energie a ten tmavý obsahuje aj množstvo vlákniny, čo je dobré pre zdravé zažívanie.

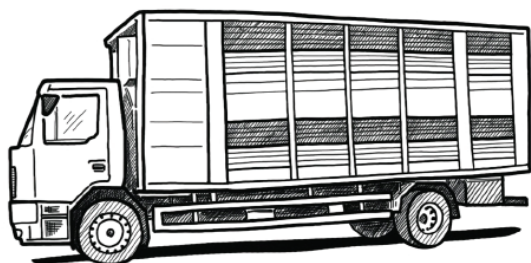
Prasnica a prasiatka

Prasnica (samica svine domácej, ktorá porodila) porodí v jednom vrhu okolo 12 prasiatok, pričom prasnice vrhnú dvakrát do roka.

Prasa (ošípané)

Prasatá sa krmia potravou, zloženou prevažne z obilia a zeleniny. Majú radi voľný výbeh, rýpanie sa v zemi a váľať sa v bahne.

Preprava

Prasatá sú prevezené na bitúnok, kde sú porázané. Mäso je zchladené a uskladnené.

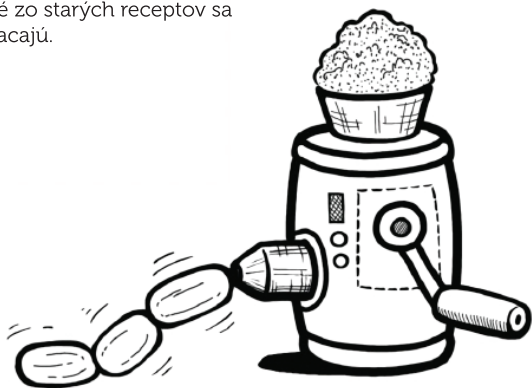

Potravinárska výroba

Bravčové mäso, ktoré má byť použité do výrobkov, je prevezené do výroby na spracovanie.

Výroba párkov

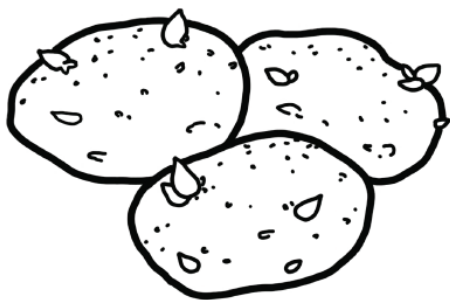
K výrobe párkov je mäso najprv zmiešané s rôznymi príchutami. Niektoré zo starých receptov sa dnes vracajú.

Balenie párkov

Párky sú obľúbené ako u detí, tak u dospelých. Majú v sebe dosť bielkovín, ale tie najlacnejšie často obsahujú príliš tuku a rôzne aditíva. Vyberajte si párky lepšej kvality a zaraďujte ich do jedálneho lístka len výnimočne, a také ktoré neobsahujú dusičnany a umelé sladidlá.

Hľuza

Zemiaky sú hľuzy. Hľuza slúži ako zásobáreň energie (škrobu), ktorá rastline pomáha prekonať zimu, keď odumrú rastliny. Farmári sadia rastliny zemiakov na jar. Hľuzy nechajú na svetle, kým nevzídu výhonky a potom ich zasadia.

Rastlinky zemiakov

Byle a lístky postupne rastú. Farmár musí občas prikryť nižšie časti rastliny kopčekom hliny, aby zabránil zničeniu úrody slnečným svitom.

Zber úrody

Malé, sladké, skoré zemiaky sa zberajú začiatkom leta a na jeseň sa potom vykopáva hlavná úroda. Zemiaky sa dajú skladovať celú zimu, pokiaľ sú na studenom, tmavom a suchom mieste, kde nemôžu začať kliččiť.

Obchod

Zemiaky sú dovezené do obchodov. Niektorí farmári majú svoj vlastný farmársky obchod, kde ich následne predávajú. To im ušetrí náklady na prepravu.

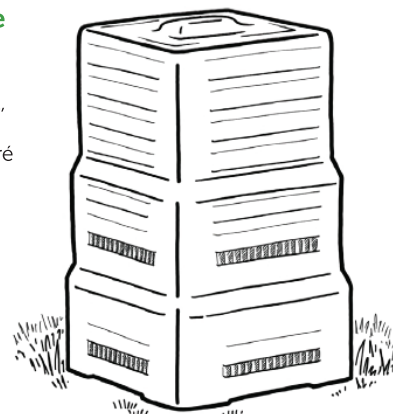

Varenie

Zemiaky musia byť uvarené, pretože ľudské telo nie je schopné stráviť surové zemiaky. Najzdravší spôsob ich konzumácie je varenie so šupkou, pretože šupka obsahuje veľa vhodných látok. Zemiaky obsahujú veľa vitamínu C. Zdravé spôsoby úpravy zemiakov sú varenie a pečenie.

Kompostovanie

Keď vyhodíte šupky zo zemiakov do nádoby na kompost, rozloží sa a vytvoria bohaté hnojivo, ktoré môžete použiť na záhradke a pomôcť tak rastlinám dobre rásť.

4.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Pracujte so žiakmi na získaní miestnych predajcov pre váš trh.
- Zvážte návštevu miestneho farmárskeho alebo potravinového trhu, vezmite so sebou ďalšie deti, nech môžu stretnúť skutočných miestnych producentov, naučiť sa o miestnych potravinách a pochopiť ako bude ich udalosť vyzerat'; berte to ako príležitosť k získaniu ďalších predajcov.
- Kontaktujte miestnych farmárov a dohodnite sa na návšteve farmy spoločne so žiakmi, aby mohli vidieť celý výrobný cyklus.

4.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B21 V rámci výuky organizujeme každoročné návštevy fariem.

Navrhovaný postup

Návšteva miestnej farmy otvára deťom možnosť dostať informácie týkajúce sa celého cyklu pestovania plodín či správania zvierat z prvej ruky. Pozvanie zástupcu z danej farmy k aktívnej účasti na vašom trhu dovoľuje deťom lepšie pochopiť celú cestu „od vidiel až na vidličku“. Žiaci budú môcť na trhu osobne hovoriť s miestnymi výrobcami a dozvedia sa viac o produkcii potravín. Vytvorenie väzieb s ďalšími miestnymi farmármi otvára možnosť pre budúce návštevy, či školské debaty so spriaznenými farmármi.

Bronzové kritérium

B23 Aktívne sa snažíme zapojiť rodičov žiakov a verejnosť do našich pestovateľských a kulinárskych aktivít.

Navrhovaný postup

Potravinový trh otvára dvere k zapojeniu rodičov a širokého okruhu dobrovoľníkov v príprave produktov vhodných na trh. Dajte do školského časopisu článok s pozvaním rodičov k aktívnej účasti na príprave trhu. Môžu uvariť domácu marmeládu, alebo inú zaváraninu a predávať ich vo svojom vlastnom stánku, alebo hotové produkty darovať do stánku, prevádzkovaného samotnými žiakmi. Alebo môžu pomôcť so školským krúžkom varenia. Pozvite aj miestnych záhradkárov, ktorí môžu na jednom stánku ponúkať zeleninu a pomôcť so záhradníckym krúžkom. Trhovníci sú väčšinou radi, keď môžu darovať pár prebytočných sadeničiek škole, aby si ich vypestovala pre svoj vlastný potravinový trh.

Týždeň 5

Propagácia

5.1 Triedne aktivity

Úvod

V piatom týždni by ste sa mali zamyslieť nad tým, ako budete váš školský potravinový trh propagovať. Porozprávajte sa o najlepších spôsoboch reklamy a o tom, ako sa tvorí pútavý plagát.

Cieľ

- Vytvoriť pútavú reklamu na váš trh.
- Použiť kreativitu k riešeniu skutočných životných situácií.

Odporúčania pre dosiahnutie úspechu

- Prepojte vybrané produkty s ich reklamnými kampaňami.
- Pripravte zoznam jednotlivých informácií, ktoré by mali byť umiestnené na plagát / leták.
- Zostavte krátky text, ktorým podporíte zviditeľnenie trhu.

Pomôcky

- 5.1A – Kvíz „*Čo predávam?*“ (strana 37-38)
- 5.1B – Dôležité informácie (strana 39)

Čo robiť

Začnite tým, že sa triedy opýtate „*Ako môžeme čo najlepšie propagovať náš trh?*“ Vysvetlite, že pre čo najlepšiu propagáciu trhu budete potrebovať premyslenú stratégiu, ktorá dokáže zaujať, udrží sa v myšliach ľudí, donúti ich prísť a minúť peniaze. Veľké spoločnosti sa snažia prepájať svoje reklamy s predstavami a obrázkami, ktoré sú dobre zapamätateľné a asociujú ich značku. Dajte každému žiakovi kópiu „*Čo predávam?*“ (5.1A) a pozorujte, či dokážu priradiť jednotlivé reklamy k produktom, ktoré sa s týmito maskotmi snažia predávať. Hneď ako budú deti s kvízom hotové, rozprávajte sa s nimi o tom, aký produkt bolo najľahšie rozpoznať. Prečo im bol taký povedomý? Vysvetlite im, že silné značky, ktoré najviac uviazli v ich pamäti, miňajú na propagáciu veľké čiastky a musia byť veľmi kreatívni. Dajte deťom ceruzky a papier a povedzte im, aby navrhli nejakú dobre zapamätateľnú postavu, ktorú by mohli použiť na propagáciu svojho trhu. Vysvetlite, že efektívna reklama bude potrebovať viac ako len zapamätateľný obrázok. Bude potrebovať aj dôležité informácie pre tých, ktorých chcete zaujať. Diskutujte o tom, aké informácie budete potrebovať: *napríklad deň, dátum, miesto, čas, čo si môžu kúpiť?* Uistite sa, že ste prebrali všetky otázky z pracovného listu „*Dôležité informácie?*“ (5.1B) a odpovede napíšte na tabuľu. Nechajte žiakov, aby si aj oni poznačili odpovede do svojich pracovných listov. K týmto informáciám sa budú môcť vrátiť v nasledujúcom týždni, keď budú pripravovať plagáty.

Popíšte a predved'te

Dajte skupinke žiakov úlohu napísať článok o konaní trhu pre školský časopis, alebo webovú stránku. Rovnako by mohli napísať aj list rodičom, v ktorom budú oficiálne pozývať na trh. Jedna skupinka detí by mohla propagovať trh pred zvyškom školy na mimoriadnom zhromaždení. Možno by deti v rámci toho mohli zahrať krátke divadlo v prezlečení za farmárov, alebo dokonca aj za mrkvy.

5.1A Pomôcky – Kvíz „Čo predávam?“

Čo predávam?

Čo predávam?

Čo predávam?

Čo predávam?

Čo predávam?

Čo predávam?

5.1B Pomôcky – Dôležité informácie

Ktorý deň v týždni sa koná trh?
Kedy sa koná trh (dátum)?
Kde sa koná trh? Aká je adresa?
O koľkej sa trh začína?
O koľkej sa trh končí?
Musia zákazníci za vstup na trh zaplatiť, alebo je vstup zdarma?
Čo si budú môcť zákazníci na trhu kúpiť?
Budú tam okrem predajných stánkov aj ďalšie atrakcie? Napríklad stánok s občerstvením / tombola / vystúpenie školského speváckeho zboru?
Nejaké ďalšie informácie?

5.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Zorganizujte školské zhromaždenie za účelom zvýšenia povedomia o konaní trhu.
- Zvážte, ako by ste mohli zaujať hostí a kde udalosť propagovať.
- Začnite navrhovať a roznášať letáčky a plagáty.
- Do školského časopisu dajte článok, aby ste oslovili rodičov.
- Kontaktujte miestne noviny a rozhlasové stanice s tlačovou správou.

5.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B18 Zdravé a udržateľné jedlo je využívané ako téma pre školské a mimoškolské aktivity.

Navrhovaný postup

Potravinové trhy sú výbornou témou školských a mimoškolských aktivít, ktoré sa týkajú dôležitosti zdravých potravín z miestnych surovín. Niekoľko týždňov pred samotným konaním trhu zorganizujte zhromaždenie, na ktorom poviete celj škole o vašich plánoch a spôsoboch, ktorými sa môžu jednotlivé ročníky zapojiť.

Bronzové kritérium

B23 Aktívne sa snažíme zapojiť rodičov žiakov a verejnosť do našich pestovateľských a kulinárskych aktivít.

Navrhovaný postup

Dajte do školského časopisu článok, určený všetkým rodičom s pozvánkou k aktívnej účasti na trhu v podobe pomoci s pestovaním a varením. Nezabudnite využiť tento článok ako príležitosť k predvedeniu toho, ako potravinový trh pomáha škole na ceste k získaniu hodnotenia Skutočne zdravej školy.

Bronzové kritérium

B24 Naše skúsenosti z programu Skutočne zdravá škola zdieľame s ostatnými školami, rodičmi a verejnosťou.

Navrhovaný postup

Potravinové trhy poskytujú príležitosť pozvať lokálne školy a širšiu verejnosť a zoznámiť ich s tým, čo škola robí pre získanie bronzového hodnotenia a ukázať, že organizovanie školského potravinového trhu môže byť jedným z príkladov tejto cesty. Povedzte svojim žiakom, nech vytvoria plagát ukazujúci celý proces prípravy trhu a vystavte ho v deň jeho konania. Pozvite na trh žiakov a rodičov škôl vo vašom okolí, možno by tam dokonca mohli mať svoj vlastný stánok, či program. Podporte vašu školu v oslave a zdieľaní tejto „podnikateľskej“ skúsenosti.

Týždeň 6

Príprava

6.1 Triedne aktivity

Úvod

V šiestom týždni by ste mali zapojiť kreativitu a začať pripravovať všetky pomôcky, ktoré budete potrebovať v deň konania trhu. Začnite pracovať na plagátoch a letákoch, ale dajte dohromady aj dotazník pre návštevníkov trhu.

Cieľ

- Navrhnuť a vyrobiť plagát/leták upozorňujúci na školský potravinový trh.
- Vytvoriť efektívny dotazník pre návštevníkov trhu.

Odporúčania pre dosiahnutie úspechu

- Vyveste plagáty v školách a na vhodných miestach vo vašom okolí, v regióne.
- Rozneste letáky medzi rodičov a ďalšie domácnosti v okolí.
- Identifikujte kľúčové prvky potrebné k vytvoreniu vhodného dotazníka.
- Vytvorte dotazník pre zhodnotenie úspechu vášho trhu.

Pomôcky

- 6.1A – Ukážky plagátov (strana 43)
- 6.1B – Návrh dotazníka (strana 44)

Čo robiť

Žiaci dostanú za úlohu vytvoriť v skupinách plagáty na školský potravinový trh. Poskytnite jednotlivým skupinám príklady rôznych plagátov (6.1A). Povedzte im, nech sa najprv medzi sebou porozprávajú o tom, čo robí plagát dobrým, aké typy informácií je možné z plagátov vyčítať, čo sa im na nich páči a naopak nepáči. Pre túto aktivitu si môžete vopred pripraviť aj prezentáciu v Power Pointe s ukázkami rôznych plagátov. S použitím pracovného listu z minulého týždňa (5.1B) diskutujte s deťmi o tom, na aké informácie by sme pri výrobe plagátu nemali zabudnúť. Rozdeľte žiakov do skupín a nechajte každú skupinu vytvoriť svoj vlastný plagát, upozorňujúci na konanie potravinového trhu. Dajte deťom dostatok času na to, aby mohli svoj budúci plagát prediskutovať a poriadne si ho, za použitia materiálov z minulého týždňa (obrázku z aktivity 5.1 a rovnako tak informácií z pracovného listu 5.1B) naplánovať. Nechajte žiakov dokončiť ich plagáty a prezentovať ich pred triedou. Zorganizujte hlasovanie o tom, ktorý plagát bude použitý na propagáciu celej akcie.

Návrh dotazníka

Spoločne s deťmi vytvorte dotazník pre návštevníkov trhu. Pomôže vám zhodnotiť úspech trhu, zatiaľ čo si žiaci precvičia slovenčinu, matematiku a ďalšie body učebného plánu. Použite pomôcku (6.1B) ako návod k otázkam, ktoré môžu byť zahrnuté. Naraz pribudne veľa vecí, ktoré treba pre váš trh pripraviť. Začnite pripravovať letáky, parkovacie značky a menovky na stoly predajcov. Choďte spolu s deťmi rozmiestniť letáky po okolí školy. Môžete rozmýšľať aj o vytvorení výstavy v školských priestoroch, ktorá bude ukazovať všetko to, čo sa deťom podarilo.

6.1A Pomôcky – Ukážky plagátov

Tieto pomôcky si pripravte v dostatočnom predstihu. Dajte dokopy balíček pre každú skupinku s ukážkami plagátov, ceruzkami, papierom atď.

FARMÁŘSKÝ TRH
A MĚSTO VODŇANY POŘADAJÍ DEN PLNÝ HER
DĚTEM

Kdy: 14.7.2014, 10–19 hod.
Kde: Jakubské náměstí

BOHATÝ PROGRAM:

- Ochutnávka farmářských dobrot
- Turnaj o Kornout rytíře vodňanského
 - Skákací hrad
- Malování na obličeje

Dětský den!!!
Pořádá ve spolupráci spolek MOJE FARMA a kulturní centrum ČMELÁK

Dne 6. 5. 2015
Start: 11:00 hod. / Závěr: 17:30
Akce se koná pouze za pěkného počasí

„Bitva“ o jablkový megakoláč
Farmářské hody
Výtvarná dílna pro nejmenší
Divadýlko u Médi 13:30 a 15:00

Kánovské jarní biobraní
pro vás a vaše ratolesti připravilo

DEN DĚTÍ
a dobrých potravin od vyhlášených
pěstitelů z Kánovska
ANEŽ „DOBŘÍ FARMÁŘ JEŠTĚ ŽIJE“

Kdy
Sobota
24. 5. 2012

Od-do
Začátek: 10:30
Konec: 19:30

Místo
Antonínův park
Kánov

Bohatý program
Přednáškový stan (pěstitelské rady) | Výtvarné dílny pro děti | Malování na obličeje | Biotombola | Biotrh | Biovína | Biokosmetika | Hudební produkce | Divadelní soubor Káspárek a Semtamtúk | Šapitó pro případ nepříznivého počasí

DĚTSKÝ DEN NA FARMĚ

V sobotu 31. května 2014 od 9 hod. na Statku Pacov

Pestrý program pro malé i velké:

- Degustace našich biopotravin a ovo-freshů.
- Prohlídka statku, sadu a bylinkové zahrádky.
- K vidění naše nová selátka a telátka.
- Pečení domácího chleba a tradičních perníčků.
- a mnoho dalšího..., přijďte, rádi vás uvidíme!

Akce se koná za každého počasí

6.1B Pomôcky – Návrh dotazníka

Zákazník – Dotazník – Školský potravinový trh

Dúfame, že ste si dnešný školský potravinový trh užili. Boli by sme vám veľmi vďační, keby ste si mohli zobrať pár minút a odpovedať na niekoľko otázok, týkajúcich sa dnešného dňa. Vašu spätnú väzbu si veľmi vážime, pretože pomôže trhy do budúcnosti vylepšiť. Ďakujeme veľmi za váš čas.

1. Páči sa vám dnešný školský potravinový trh? Ano Nie

2. Ako ste sa dozvedeli o trhu?

Plagát Transparent Leták Školský časopis Od známeho

Inak (prosíme uveďte):

3. V akom vzťahu k organizujúcej škole ste?

Personál Žiak Rodič/Starý rodič Miestny obyvateľ

Iné (prosíme uveďte):

4. Koľko vecí ste si dnes kúpili?

Žiadnu 1–3 vecí 4–7 vecí 8 a viac vecí

5. Ktorý z výrobkov, ktorý ste si dnes kúpili, sa vám páčil najviac?

.....

6. Ktorý stánok vás najviac oslovil?

.....

.....

7. Viete o niečom, čo ste tu dnes nenašli a radi by ste to videli na budúcom trhu?

.....

.....

8. Poznáte niekoho, kto by mal rád na našom trhu svoj vlastný stánok?

(Napište, prosím, svoje kontaktné údaje, aby sme vás mohli kontaktovať za účelom získania bližších informácií)

.....

.....

9. Boli ste niekedy predtým na potravinovom trhu? Ano Nie

Ak áno, kde sa tento trh nachádzal?

10. Prišli by ste na školský potravinový trh znova? Ano Nie

11. Ako môžeme, podľa vás, najbližší trh vylepšiť?

.....

.....

12. Nejaké ďalšie komentáre?

.....

.....

Veľmi pekne vám ďakujeme za pomoc. Vašu spätnú väzbu si veľmi vážime.

6.2 Zoznam úloh vyučujúceho

- Zhromaždite transparenty, menovky, cedulky, dotazníky, plagáty a informácie o školskom stravovaní;
- Začnite vytvárať v priestoroch školy výstavu, ktorá bude dokumentovať celú vašu spoločnú prácu na ceste k potravinovému trhu a k zlepšeniu školskej kultúry stravovania.

6.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B2 Priebežne monitorujeme počet detí, žiakov či študentov využívajúcich školské stravovanie a podnikáme kroky k zvýšeniu ich počtu.

Navrhovaný postup

Dajte do školského časopisu článok o školskom stravovaní. Poskytnite rodičom dodatočné informácie o možnostiach školského stravovania na samotnom trhu.

Bronzové kritérium

B3 S rodičmi a žiakmi konzultujeme možnosti zlepšenia školského stravovania.

Navrhovaný postup

Vytvorte dotazník pre návštevníkov trhu. Žiaci sa môžu spýtať svojich rodičov, čo si o školskom trhu a ponúkanom sortimente myslia a čo hovoria na školské obedy. Pamätajte na to, že aj názor samotných detí je veľmi dôležitý.

Bronzové kritérium

B24 Naše skúsenosti z programu Skutočne zdravá škola zdieľame s ostatnými školami, rodičmi a verejnosťou.

Navrhovaný postup

Potravinové trhy poskytujú príležitosť pozvať miestne školy a širšiu verejnosť a zoznámiť ich s tým, čo škola robí pre získanie bronzového hodnotenia a ukázať, že organizovanie školského potravinového trhu môže byť jedným z príkladov tejto cesty. Povedzte svojim žiakom, aby vytvorili plagát ukazujúci celý proces prípravy trhu a vystavte ho v deň jeho konania. Pozvite na trh spriatelene školy, možno by tam mohli mať aj svoj vlastný stánok. Podporte vašu školu v oslave a zdieľaní tejto podnikateľskej skúsenosti.

Týždeň 7

Varenie

7.1 Triedne aktivity

Úvod

V siedmom týždni by ste mali začať pripravovať všetky čerstvé potraviny, ktoré sa chystáte ponúkať na trhu. Začnite zbierať zeleninu zo školskej záhrady a spoločne so žiakmi vyberte zdravé recepty.

Cieľ

- Vyrobiť potraviny do ponuky na potravinovom trhu.
- Vytvoriť knihu receptov, ktorá by mohla byť ponúkaná na potravinovom trhu.

Odporúčania pre dosiahnutie úspechu

- Deti uvaria vlastné pokrmy.
- Deti pozbierajú niekoľko zdravých receptov.

Pomôcky

- 7.1A – Pestrofarebný kuskusový šalát (strana 48)

Čo robiť

Vyberte recept, ktorý bude deti baviť. Uistite sa, že pre vás nebude ťažké ho realizovať v škole a že máte nachystané všetky suroviny. Rôzne ročníky by mohli pre svoje stánky na trhu pripraviť rôzne veci. Výš trh môže byť tematicky zasadený do minulosti, v takom prípade by ste mohli pripraviť nejaké historické recepty.

Jedna z možností je skúsiť pripraviť zdravý pestrofarebný kuskusový šalát (7.1A). Keď necháte žiakov pracovať v malých skupinách po štyroch, spolu taký šalát určite zvládnu. Uistite sa, že priestory určené k vareniu sú bezpečné a spĺňajú hygienické normy, že si deti umyli ruky, obliekli si zástery a dlhé vlasy zviazali do vrkočov.

Najprv pripravte tácky so všetkými surovinami a vybavením potrebným k príprave šalátu. Možno budete potrebovať prispôbiť výber konkrétnych surovín počtu žiakov vo vašej triede tak, aby sa všetky deti mohli na príprave šalátu nejakým spôsobom podieľať. Nezabudnite žiakom ukázať, ako bezpečne nakrájať zeleninu za použitia ostrých nožov. Dospelý dohľad by mal byť prítomný aj v prípade nalievania horúcej vody do misky s kuskusom.

Medzi ďalšie ľahké recepty patrí napríklad výroba perníku alebo iných múčnikov. Žiaci vyšších ročníkov môžu upiecť koláče, ktoré potom mladší ozdobia. Môžete dokonca pre žiakov zorganizovať súťaž v pečení. Ďalej môžete pripraviť zdravú pizzu či polievku za použitia surovín, ktoré ste si vypestovali v školskej záhrade. Rovnako môžete upiecť chlieb na obložené chlebíčky do stánku s občerstvením. Na chlebíčky dajte zelené výhonky, ktoré ste si pripravili behom tretieho týždňa.

Kniha receptov

Zhromaždite recepty, podľa ktorých varili deti z jednotlivých ročníkov a vytvorte receptár na predaj na trhu.

7.1A Pomôcky – Pestrofarebný kuskusový šalát

Pestrofarebný kuskusový šalát

Suroviny

- 200 g kuskusu
- 1 kocka zeleninového bujónu
- 250 ml vriacej vody
- ¼ nakrájanej červenej papriky
- ¼ nakrájanej zelenej papriky
- ¼ nakrájanej žltej papriky
- 4 najemno nakrájanej jarnej cibulky
- 4 polievkové lyžice kukurice
- 4 na kocky nakrájané cherry paradajky
- 1 polievková lyžica najemno nakrájanej mäty
- 2 polievkové lyžice kyslej zálievky alebo 1 polievková lyžica olivového oleja

Postup

Začnite s prípravou kuskusu. Rozdrobte kocku bujónu na kuskus a zalejte vriacou vodou. Rýchlo premiešajte kuskus vidličkou tak, aby bol bujón rovnomerne premiešaný. Prikryte kuskus na 10-15 minút miskou alebo utierkou a nechajte vychladnúť. Keď je kuskus studený, vidličkou ho zamiešajte a pridajte zálievku, zeleninu, paradajky a mäta. Dochuťte a opäť všetko dobre premiešajte a servírujte.

Upozornenie pre alergikov

Obsahuje: pšenicu (lepok). Niektoré bujóny, rovnako tak aj niektoré šalátové dresingy môžu tiež obsahovať pšenicu. Vždy skontrolujte etiketu.

Hygienické odporúčenie

Dohliadnite na to, aby si žiaci pred začiatkom varenia dôkladne umyli ruky, vyčistili pracovnú plochu, nádoby a dosky na krájanie.

7.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Pozbierajte všetku vhodnú zeleninu, ktorú ste si v škole vypestovali.
- Zhromaždite všetky potrebné suroviny, vybavenie a misky pre vaše potraviny.
- Zorganizujte školské varenie, počas ktorého pripravíte potraviny pre trh. Možno by vám s tým mohli pomôcť aj niektorí z rodičov?

7.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B19 Všetci žiaci (chlapci aj dievčatá) majú v rámci výuky možnosť zúčastniť sa hodín varenia.

Navrhovaný postup

Nechajte žiakov pripraviť polievky, či zdravú pizzu za použitia vypestovaných surovín, múčniky, chlieb a ďalšie jedlá, vhodné na servírovanie na vašom trhu. Každý ročník môže pripraviť niečo iné a byť zodpovedný za svoj vlastný stánok. Varenie môže byť prepojené s celým radom predmetov učebného plánu. Prepočítavanie nákladov na suroviny a oceňovanie jedál rozvíja matematické schopnosti, zatiaľ čo varenie podľa receptov môže rozvíjať gramotnosť. Celý projekt je výborná cesta ako deťom v škole predať základy podnikania.

Bronzové kritérium

B20 Podnikli sme kroky vedúce k vytvoreniu školskej zeleninovej záhrady a pracujeme na začlenení aktivít na záhrade do školského vzdelávacie programu.

Navrhovaný postup

Plodiny vypestované v školskej záhrade môžu byť tiež využité pri varení pre účely školského trhu. Môžete mať napríklad aj predajný stánok ponúkajúci rastlinky paradajok vypestovaných v školskom skleníku alebo v záhrade. A nemajte pocit, že ste obmedzení ročným obdobím – veľa škôl vypestovalo výhonky šalátov len niekoľko málo týždňov pred konaním trhu. Založte na voľnom kúsku pôdy malý kompost na akékoľvek zbytky jedla, alebo rastlín, ktoré nie sú vhodné do ponuky na školskom trhu.

Pestovanie môže súvisieť s mnohými predmetmi, ktoré sú súčasťou učebných osnov. Prepočítavanie nákladov môžete spojiť s učivom matematiky. Kompostovanie môžete výborne prepojiť s prírodovednými témami.

Týždeň 8

Samotné podujatie

8.1 Aktivita – Školský trh!

Úvod

Nastáva vyvrcholenie vašej osemtyždňovej prípravy! Ako bude školský potravinový trh prebiehať, je len na vás. Využite tých posledných pár minút k dokončeniu príprav, rozdeľte úlohy pre dnešný deň a dobre sa bavte.

Cieľ

Zorganizovať pohodový a úspešný trh.

Odporúčanie pre dosiahnutie úspechu

- Predvedte dobrého tímového ducha.
- Spíšte o školskom potravinovom trhu správu.

Pomôcky

- 8.1A – Budte pripravení (strana 52)

Čo robiť

Niekoľko dní pred samotným konaním trhu dajte s deťmi dohromady zoznam vecí, ktoré musia byť urobené. Prejdite si všetky aktivity, na ktorých ste pracovali behom niekoľkých posledných týždňov, to vám pomôže nezabudnúť na dôležité úlohy. Akonáhle raz identifikujete najdôležitejšie povinnosti, môžete ich prideliť konkrétnym ľuďom (nie iba deťom, ale i personálu a dobrovoľníkom).

Odlišťe úlohy jednotlivých žiakov tým, že im zadáte veľmi konkrétne úlohy. Možno máte žiakov, ktorým prospejú určité aktivity, ako je styk s verejnosťou tvárou v tvár. Pokiaľ je to prípad vašej triedy, môžete im a ich kamarátom prideliť prácu na jednom zo stánkov. Príklady niekoľkých najdôležitejších úloh nájdete v pomôcke (8.1A). Tieto príklady by vám mali iba pomôcť sa odraziť, takže sa nebojte pridať čokoľvek ďalšie, čo vás napadne.

8.1A Pomôcky – Buďte pripravení

Úloha	Zodpovedná osoba	Potrebné pomôcky
Obstarať stoly pre predajcov		Stoly a stoličky
Rozmiestniť stoly a menovky predajcov		Plán trhu a menovky
Pripraviť drobné pre každý školský stánok	Zamestnanci školy	Peniaze a plechovka na drobné
Privítať farmárov a predajcov a ukázať im ich stôl		
Urobiť dotazníkový prieskum počas trhu		Vytlačené dotazníky a ceruzky
Byť pripravený na fotografov a reportérov z miestnych novín		
Rozmiestniť žiakov na jednotlivé školské stánky		
Uistiť sa, že máte tašky na ponúkaný tovar		
Spíšte si prípadné riziká, ktoré by mohli nastať		Administratíva týkajúca sa zdravia a bezpečnosti

8.2 Zoznam úloh pre vyučujúceho

- Deň konania školského potravinového trhu! Rozdeľte deťom úlohy – prevádzku školského stánku, pomáhajúce predajcom s ich stánkami, vyberanie poplatkov za prenájom stánkov, pomoc s prípravou občerstvenia a uskutočnenia dotazníkového prieskumu za účelom získania spätnej väzby (viac vid'. 8.1A).
- Pozvite rodičov, aby sa k vám počas tohto dňa pripojili behom obeda.
- Za použitia prostriedkov, ktoré máte teraz k dispozícii, začnite plánovať váš ďalší trh, návštevu farmy a pestovanie v školskej záhrade.

8.3 Na ceste k bronzovému hodnoteniu

Bronzové kritérium

B3 S rodičmi a žiakmi konzultujeme možnosti zlepšenia školského stravovania.

Navrhovaný postup

Vytvorte dotazník pre návštevníkov trhu. Žiaci sa môžu pýtať svojich rodičov, čo si myslia o školskom trhu a o ponúkanom sortimente a čo hovoria na školské obedy. Pamätajte na to, že aj názor samotných detí je veľmi dôležitý. Hovorte so svojimi žiakmi o skutočnom trhu, aby ste poznali ich odozvu. Prediskutujte aj to, ako si myslia, že by mohla skúsenosť s potravinovým trhom obohatiť ich stravovanie.

Bronzové kritérium

B4 Rodičia sú informovaní o zložení pokrmov v školskej jedálni a aktivitách programu Skutočne zdravá škola. Rodičia sú rovnako vyzývané, aby prišli osobne niektoré jedlá ochutnať.

Navrhovaný postup

Rozšírte správu o školskom potravinovom trhu medzi rodičmi a poskytnite im aj informácie o školskom stravovaní. Zariadte, aby bol na školskom trhu prítomný aj personál kuchyne a pedagogický dozor z jedálne. Navedte žiakov k tomu, aby oni sami hovorili s ostatnými o všetkom novom, čo sa učia o zdravom a udržateľnom jedle. Pripravte výstavu s tematikou jedla v školských priestoroch a ukážte všetky aktivity, ktoré súviseli s prípravou trhu. Zapojenie pracovníkov školskej jedálne: v deň konania školského trhu zväžte zaradenie špeciálneho obeda, alebo ponúknite vzorky pokrmov zo školskej jedálne návštevníkom trhu na ochutnanie.

Bronzové kritérium

B5 Podporujeme žiakov, aby sami prichádzali s nápadiami na vylepšenie školského stravovania a tie najlepšie nápady zrealizujeme v praxi.

Navrhovaný postup

Ohliadnite sa spoločne s vašimi žiakmi za uskutočneným trhom a pohovorte si s nimi o tom, ako môže táto skúsenosť zlepšiť ich stravovanie. Do diskusie môžete zaradiť aj to, ako jednotliví predajcovia prezentovali svoje potraviny, ako boli samotné deti spokojné s vyvesovaním plagátov a ponukou občerstvenia. Zapište si jednotlivé návrhy a naplánujte uskutočnenie tých, ktoré boli v praxi najlepšie. Prepojte prácu na tomto bode s bronzovým kritériom **B3** a položte otázku: „*Čo majú naši žiaci radi na školských obedoch?*“

Bronzové kritérium

B21 V rámci výuky organizujeme každoročne návštevy fariem.

Navrhovaný postup

Žiaci budú môcť na trhu osobne hovoriť s miestnymi výrobcami a dozvedia sa viac o výrobe potravín. To otvára možnosť pre budúce stretnutia, či školské debaty so spriatelenými farmármi.

Bronzové kritérium

B22 Každoročne organizujeme pre žiakov, rodičov a verejnosť podujatia na tému zdravého stravovania.

Navrhovaný postup

Váš školský trh je tematickou udalosťou takajúcou sa potravín, ktorá sa môže meniť s každým ročným obdobím (na Veľkú Noc, behom leta, oberačka, motívy Vianoc). Načasovanie trhu po skončení vyučovania vám zaistí solídnu podporu ako celku zo strany rodičov. Vyzvite rodičov a verejnosť k vylepeniu plagátov, ktoré deti navrhli.

Bronzové kritérium

B24 Naše skúsenosti z programu Skutočne zdravá škola zdieľame s ostatnými školami, rodičmi a verejnosťou.

Navrhovaný postup

Farmárske trhy poskytujú príležitosť pozvať lokálne školy a širšiu verejnosť a zoznámiť ich s tým, čo škola robí pre získanie bronzového hodnotenia a ukázať, že organizovanie školského trhu môže byť jedným z príkladov tejto cesty. Povedzte svojim žiakom, aby vytvorili plagát, ukazujúci celý proces prípravy trhu a vystavte ho v deň konania trhu. Pozvite na trh spriatelené školy, možno by tam mohli mať aj svoj stánok. Podporte vašu školu v oslavovaní a zdieľaní tejto podnikateľskej skúsenosti.

Akú úroveň podpory Skutočne zdravá škola ponúka?

Úroveň podpory, ktorú ponúkame, sa líši podľa možností financovania, ktoré je nám vo vašom regióne dostupné z rôznych grantových výziev. Obvykle sa bude jednať o jeden z troch prípadov, ktoré sú konkretizované v tabuľke nižšie. Regionálni zástupcovia Skutočne zdravej školy vám poradia, na akú úroveň podpory máte nárok.

- Predstavenie projektu prostredníctvom e-mailu / telefónu.
- Balíček podporných pomôcok on-line k Školským potravinovým trhom.
- Následná podpora počas celého projektu prostredníctvom e-mailu / telefónu.
- Ponuka k účasti na skupinovom kurze pre učiteľov počas školského roka.
- Úvodná návšteva školy (alebo webinár) s diskusiou o projekte a prípadnou pomocou pri jeho plánovaní.
- Prednáška pre menšiu skupinu detí s predstavením myšlienky Školského potravinového trhu.
- Na zákazku vytvorená tlačová správa pre miestne hromadné oznamovacie prostriedky.
- Osobná účasť na podujatí.

Návrh harmonogramu realizácie

Týždeň	Téma	Bronzové kritérium	Aktivity
1	Začíname	B1	Poznačte dátum konania trhu do školského kalendára. Stretnite sa pri príležitosti spustenia projektu s rôznymi skupinami žiakov (napríklad s akčnou skupinou pre zdravé stravovanie, školským parlamentom alebo eko klubom), zamestnancami a zástupcami rodičov a vysvetlite im projekt. Zvážte, ako by škola mohla využiť celý projekt k zavedeniu kultúry zdravého stravovania, zlepšeniu školských obedov a celkového zážitku jedla.
2	Plánovanie	B1 B6	Zamyslite sa nad témou trhu (Veľká noc, Dožinky) a pracujte so svojimi žiakmi na naplánovaní toho, čo môžu vypestovať či uvariť a ponúkať na svojich stánkoch. Priradte jednotlivým žiakom úlohy (manažér trhu, marketingový tím, účtovník). Zamyslite sa nad pôdorysom, nad priestorom do ktorého chcete umiestniť výrobcov a občerstvenie. Koľko sa ich zmestí do haly/na ihrisko a kde môžu zaparkovať svoje autá. Zaujímať aj ďalších zamestnancov školy (kuchárov, vedúceho jedálne, vedenie školy) či už v rámci schôdzok, alebo triednych aktivít.
3	Pestovanie	B20	Naplánujte si, čo budete v rámci príprav pre váš trh pestovať na pôde v školskej záhrade/v krabičkách na okne. Uistite sa, že v deň konania trhu pripravené k zberu. Urobte zo školskej zeleniny polievku, sendviče alebo zdravú pizzu. Založte miesto pre kompost na recykláciu organického odpadu.
4	Farmárčenie	B21 B23	Ktorých predajcov môžete pozvať na trh? Pracujte so žiakmi na získaní miestnych predajcov pre váš trh. Zvážte návštevu miestneho farmárskeho alebo potravinového trhu; zoberte so sebou deti, aby mohli stretnúť skutočných miestnych výrobcov, naučiť sa o miestnych potravinách a pochopiť, ako bude ich podujatie vyzeráť; berte to ako príležitosť k získaniu ďalších predajcov. Kontaktujte miestnych farmárov a dohodnite sa na návšteve farmy spoločne so žiakmi, aby mohli vidieť celý výrobný cyklus.
5	Propagácia	B18 B23 B24	Zorganizujte školské zhromaždenie za účelom zvýšenia povedomia o konaní trhu. Zvážte, ako by ste mohli zaujať hostí a kde budete podujatie propagovať. Začnite navrhovať a roznášať letáky a plagáty. Dajte článok do školského časopisu, aby ste oslovili rodičov. Kontaktujte miestne noviny a rozhlasové stanice s tlačovou správou.
6	Príprava	B2 B3 B24	Dajte dohromady transparenty, menovky, cedule, dotazníky, plagáty a informácie o školskom stravovaní. Vytvorte veľkú expozíciu o jedle v priestoroch školy.
7	Varenie	B19 B20	Pripravte všetky suroviny pre školské predajné stánky, vrátane pozberanej zeleniny zo školských pozemkov. Zorganizujte školské varenie, na ktorom pripravíte potraviny pre trh. Možno by vám s tým mohli pomôcť niektorí rodičia.
8	Samotné podujatie	B3 B4 B5 B21 B22	Deň konania školského potravinového trhu! Rozdeľte deťom úlohy – prevádzka školského stánku, pomáhajúce predajcom s ich stánkami, výber poplatkov za prevádzku stánkov, pomoc prípravou občerstvenia a uskutočnenie dotazníkového prieskumu pre získanie spätnej väzby. Možno pozviete rodičov, aby sa k vám v ten deň pridali behom obeda. Za použitie prostriedkov, ktoré teraz máte k dispozícii, začnite plánovať váš ďalší trh, návštevu farmy, varenie a pestovanie.

